

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження Оксюти Олександра Григоровича «Адміністративно-правове регулювання організації адміністративного судочинства в Україні», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

На сьогоднішній день система адміністративних судів в Україні стала доволі дієвим інструментом захисту прав людини у публічно-правовій сфері. Однак, для досягнення нею рівня розвинутих європейських держав вимагається здійснення низки невідкладних кроків, які дозволять відправляти правосуддя на засадах демократичності, справедливості, визнання людини найвищою соціальною цінністю, адже адміністративна юстиція може стати ефективним інструментом захисту прав, свобод та інтересів людини від порушень з боку органів державної влади та місцевого самоврядування. Необхідною умовою реформування судової системи, яке проводиться в нашій державі, передусім, є поглиблені наукові знання основних засад організації судочинства, його істинного стану, знання законів і того, як вони виконуються. Водночас, слід враховувати і те, що адміністративні суди проходять нині етап свого становлення, як одна з наймолодших ланок судової системи України, а тому потребують підвищеної уваги до себе для того, щоб виробити дієві механізми підвищення ефективності їх діяльності. Таким чином, актуальність дисертаційного дослідження Оксюти Олександра Григоровича на тему: «Адміністративно-правове регулювання організації адміністративного судочинства в Україні» не може викликати жодних сумнівів.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до: Концепції вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів, затвердженої Указом Президента України від 10.05.2006 № 361/2006; Стратегії розвитку судової влади України на 2015-2020 роки, затвердженої Радою суддів України від 11.12.2014 р. № 71; Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових

інститутів на 2015-2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 20.05.2015 № 276/2015; Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016 – 2020 роки, ухвалених Національною академією правових наук України (рішення від 03 березня 2016 року).

Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб на підставі аналізу норм чинного законодавства України, опрацювання наукових розробок вчених, практики діяльності адміністративних судів, визначити сутність та особливості адміністративно-правового регулювання організації адміністративного судочинства в Україні та на основі дослідження зарубіжного досвіду надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення правових засад організації адміністративного судочинства в українській державі.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало і відповідають вимогам ДАК України.

Методологічною основою дослідження стали загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Їх застосування обумовлено системним підходом, що дало дисертанту можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертаційна робота є однією із перших спроб комплексно, на основі використання новітніх методів наукового пізнання, а також з урахуванням досягнень сучасних фахівців із галузі адміністративного права, визначити сутність та особливості адміністративно-правового регулювання організації судочинства в Україні, а також на основі аналізу норм вітчизняного та зарубіжного законодавства, опрацювати шляхи вдосконалення адміністративно-правових засад здійснення адміністративного судочинства в нашій країні. У результаті проведеного дослідження сформульовано ряд нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем.

Заслуговує на увагу те, що в дисертації вперше надано авторське визначення поняття «адміністративно-правове регулювання адміністративного судочинства», як об'єктивно існуючий, заснований на відповідних принципах юридичної реальності вплив адміністративно-правових норм, методів та засобів на суспільні відносини в сфері організації адміністративного судочинства в Україні (с.16-17).

Автором слушно обстоюється позиція про те, що правові засади організації адміністративного судочинства – це система норм права закріплених у правових актах законодавства, на підставі яких відбувається регулювання відносин в сфері організації адміністративного судочинства та які містять в собі основні положення відносно учасників таких правовідносин, їх компетенції, механізму взаємодії та сфери впливу. Аналізом положень Конституції, законів та підзаконних нормативних актів, які відносяться до правових засад організації адміністративного судочинства встановлено, що вони здебільшого регулюють відносини публічно-владного, управлінського характеру, які виникають з приводу діяльності органів державної влади в контексті забезпечення адміністративного сектору судочинства у зв'язку із чим зроблено висновок про домінування адміністративно-правового регулювання в системі правових основ досліджуваної категорії (с.87).

Слушним є висновок дисертанта про те, що міжнародно-паровий акт – це спеціальний нормативний акт, який обтяжено міжнародним елементом. Тобто, його приймають на наднаціональному рівні, шляхом міжнародної домовленості декількома країнами або в рамках співробітництва країн у межах міжнародних організацій. Міжнародно-правовий акт приймається у спеціально встановленій формі (як конвенція, пакт, договір, декларація тощо), а також містить в собі систему правових норм, які регулюються суспільні відносини в певній сфері. Окрім того, важливою особливістю міжнародно-правових актів є те, що на відміну від звичайних нормативних документів, які набирають юридичної сили з моменту їх видання у встановленому законом порядку уповноваженими суб'єктами, документи

наднаціонального значення стають частиною правової системи держави з моменту проходження особливої процедури легалізації – ратифікації (с.88).

Заслуговує на увагу висновок автора стосовно того, що до характерних особливостей адміністративно-правового регулювання правового статусу суб'єктів адміністративного судочинства слід віднести: 1) специфічну мету адміністративно-правового регулювання, яка полягає у: а) забезпеченні рівного доступу до справедливого, неупередженого та якісного адміністративного судочинства; б) чіткє визначення юридичного становища суб'єктів адміністративного судочинства; в) створенні умов належного дотримання прав та свобод учасників судочинства; 2) правове положення суб'єктів адміністровано судочинства, поряд із КАСУ, регулюється й іншими спеціальними нормативно-правовими актами; 3) регламентує усі основні аспекти взаємовідносин між учасниками адміністративного судочинства; 4) в межах адміністративного судочинства нормами адміністративного права вирівнюється правовий статус сторін спору, які до цього знаходились у відносинах влади-підпорядкування; 5) орган влади має довести законність своїх дій (презумпція винуватості) (с.138-139).

Цікавою з практичної точки зору є пропозиція дисертанта переглянути адміністративного законодавства у сфері організації адміністративного судочинства, яке має включати а) приведення національного адміністративного законодавства у сфері адміністративного судочинства у відповідність до нормам та стандартів судочинства Європейського Союзу; б) слід якісніше врегулювати порядок та процедури взаємодії учасників адміністративного судочинства, зокрема це стосується співпраці основних та неосновних учасників; в) на законодавчому рівні необхідно переглянути строки, що даються на оскарження постанови про адміністративне правопорушення, оскільки, на нашу думку, вони є занадто стислими; г) крім суто процесуального моменту в діяльності органів адміністративної юстиції, запропоновано звернути увагу та понятійний базис КАСУ (с.173).

Разом з тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень.

1) Так, в якості особливостей адміністративно-правового регулювання обов'язкових стадій адміністративного судочинства автор називає те, що права та обов'язки учасників адміністративного спору можуть змінюватись в залежності від стадії адміністративного судочинства (с.140). Ми погоджуємось з таким твердженням. Однак, на нашу думку, у висновках до Розділу 2 здобувачу слід було більш детально вказати як саме ці права можуть змінюватись і в яких конкретно випадках.

2) Автор досить справедливо вказує, що якісного покращення потребує регулювання правового статусу учасників адміністративного судочинства, що повинно передбачати: а) більш чітке визначення прав та обов'язків учасників адміністративного судочинства, адже нині вони розпорошені у чисельних положеннях різних нормативно-правових актів; б) підвищення гарантій реалізації правового статусу учасників адміністративного судочинства; в) варто детальніше визначити межі юридичної відповідальності учасників адміністративного судочинства (с.174). З таким твердженням складно не погодитись, однак здобувачу слід було більш детально описати як саме слід вирішувати окреслені проблеми.

3) На сторінці 94 дисертаційного дослідження здобувач в якості окремої групи суб'єктів адміністративного судочинства виділяє допоміжні, тобто осіб, які суттєво не впливають на перебіг такого судочинства в цілому, однак в силу свого призначення та повноважень забезпечують його якість, повноту та об'єктивність. До переліку таких учасників О.Г. Оксюта відносить: секретаря судового засідання, судового розпорядника, свідка, експерта, спеціаліста, перекладача. Однак при цьому при подальшому розгляді проблеми, дисертант досить мало уваги приділив правовому статусу цих суб'єктів.

4) На нашу думку, здобувачу в рамках Розділу 1 дисертаційного дослідження слід було виділити окремий підрозділ присвячений питанню

стану дослідження проблеми організації адміністративного судочинства. Адже це питання вже потрапляло у поле зору науковців. Так, до прикладу, у 2018 році було захищено дисертаційне дослідження О.І. Корчинського на тему: «Правові засади організації адміністративного судочинства в Україні». Виокремлення такого підрозділу, на нашу думку, дозволило б більш змістовно обґрунтувати науково-практичну цінність дисертації.

Вищенаведені зауваження, які в певній мірі носять характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертантом роботи. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад автора в юридичну науку. Вдалих і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняного адміністративного права.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у:

- а) правотворчості — при внесенні змін та доповнень до законодавчих актів, нормами яких здійснюється адміністративно-правове регулювання організації адміністративного судочинства в Україні;
- б) практичній діяльності - для удосконалення практичної діяльності адміністративних судів;
- в) правозастосовній діяльності – для створення необхідних умов щодо покращення можливостей практичної реалізації процесуальних прав учасників адміністративного судочинства;
- г) освітньому процесі – під час підготовки підручників та навчальних посібників з дисциплін

«Адміністративне право» та «Адміністративний процес»; д) науково-дослідній сфері – як основа для подальших теоретико-правових досліджень присвячених проблемам адміністративного судочинства.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Вказане дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правове регулювання організації адміністративного судочинства в Україні» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання - удосконалення адміністративно-правового регулювання організації адміністративного судочинства в Україні. Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження повністю відповідає Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Оксюта Олександр Григорович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
юрист правової корпорації
«Татаров, Фариник, Головка»,
кандидат юридичних наук

Т. О. Татарова